

Бердичевська Ірина Валентинівна,

викладач,

КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж

імені Маркіяна Шашкевича»,

м. Броди, Україна

ira.berdychevska@gmail.com

**ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТУ CHATGPT
У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ**

***Анотація.** У статті розглянуто особливості використання штучного інтелекту у процесі навчання іноземної мови з метою формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів. Висвітлено окремі аспекти та переваги впровадження чат-боту ChatGPT як технології штучного інтелекту в початковий процес. Надано висновки щодо ефективного використання чат-боту GPT у формуванні іноземної компетентності студентів.*

***Ключові слова:** іноземна комунікативна компетентність, штучний інтелект, професійна компетентність, фахова підготовка*

***Annotation.** The article discusses the peculiarities of using artificial intelligence in the process of teaching foreign languages with the aim of developing communicative competence in future teachers. Some aspects of the introduction of artificial intelligence into the initial process are considered. Conclusions are provided regarding the effective use of the GPT chatbot in the formation of students' foreign language competence.*

Key words: foreign language communicative competence, artificial intelligence, professional training, professional competence.

Вступ. Формування іншомовної професійної комунікативної компетентності є важливою складовою професійної компетентності майбутнього вчителя, особливо в сучасному світі, де глобалізація й міжнародна співпраця набувають все більшого значення. Ефективні комунікативні навички необхідні для побудови стосунків, співпраці з колегами та студентами, тоді як професійна компетентність забезпечує майстерність у безпосередній навчальній діяльності і сприяє успішній організації навчального процесу. Використання інформаційних і комунікаційних технологій, а саме штучного інтелекту на заняттях з іноземної мови може значно полегшити процес навчання та сприяти формуванню іншомовної професійної комунікативної компетентності.

Мета статті - висвітлення окремих аспектів використання чат боту GPT як технології штучного інтелекту у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів у процесі навчання іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Професійна компетентність студентів педагогічних коледжів охоплює широкий спектр навичок, знань і вмінь, необхідних для успішної роботи в галузі освіти. Формування цих компетентностей вимагає від студентів активної участі у навчальному процесі, а також від викладачів створення сприятливої та стимулюючої навчальної атмосфери. Важливою є також можливість для студентів практично застосовувати своїх навичок під час навчання і педагогічної практики.

Комунікативна компетентність є однією з ключових складових професійної компетентності майбутнього вчителя. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя – це здатність особи успішно комунікувати, провадити професійну й подальшу навчальну діяльність особи іноземною мовою згідно із завданнями ситуацій іншомовного спілкування в різноманітних міжкультурних ситуаціях з урахуванням лінгвістичних і соціальних правил, яких дотримуються носії мови [1]. Вона визначається здатністю вчителя ефективно спілкуватися з

учнями, колегами, батьками та іншими учасниками навчального процесу з метою досягнення спільних цілей навчання та розвитку.

Загалом, комунікативна компетентність вчителя є основою для успішного навчання та співпраці у навчальному середовищі. Вона допомагає створювати позитивні взаємини з учнями, підтримує ефективну взаємодію та сприяє досягненню загальних цілей навчання. Н.І. Костенко вказує на важливість зв'язку іншомовної комунікативної компетентності з професійною та доводить, що ефективність роботи фахівця значною мірою залежить від того, наскільки в загальній структурі його предметно-технологічної підготовки інтегровано мовленнєву компоненту. Формування іншомовної комунікативної компетентності, на думку дослідниці, передбачає «накладання» іншомовних навичок на предметний зміст професії під час виконання професійних завдань [1, с. 233]. Використання інформаційних та цифрових технологій на заняттях з іноземної мови допомагає створити динамічну та інтерактивну навчальну обстановку, що сприяє ефективному формуванню професійної компетентності студентів.

На заняттях іноземної мови використання штучного інтелекту має велику актуальність, особливо в контексті сучасних технологічних та педагогічних тенденцій. Системи штучного інтелекту можуть адаптуватися до індивідуальних потреб кожного студента, надаючи персоналізовані завдання, рекомендації та вправи, що дозволяє ефективніше враховувати рівень знань, інтереси та стилі навчання кожного. Деякі системи штучного інтелекту можуть надавати негайний зворотний зв'язок під час навчання, допомагаючи студентам виправляти помилки в мовленні, вивчати нові слова та граматичні конструкції в реальному часі. Крім того штучний інтелект може створювати імітації реальних ситуацій спілкування, що дозволяє учням практикувати мовлення в різних контекстах та ситуаціях, що підвищує їхню комунікативну компетентність.

Використання штучного інтелекту на заняттях із вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти дозволяє створити заняття більш наочні та цікаві, підвищує інтенсивність навчального процесу, сприяє миттєвому зворотному

зв'язку, формує мотивацію до пізнавальної діяльності, активізує розумові здібності, залучає до роботи пасивних студентів, формує абстрактне та логічне мислення та сприяє індивідуалізації та інтенсифікації навчання через самостійну роботу з цифровими ресурсами [2, с. 83]. Викладач може зробити навчання доступнішим і гнучкішим завдяки технологіям штучного інтелекту, що є особливо актуальним у часи війни, оскільки багато програм та платформ доступні онлайн і можуть бути використані в будь-який час та в будь-якому місці.

Чат GPT, або Generative Pre-trained Transformer, є однією з передових технологій штучного інтелекту, що використовується для створення текстів на основі введеного тексту. Він може бути використаний як початкова технологія для введення студентів у світ машинного навчання та інтеграції цього підходу в навчальну практику, а разом з тим і в професійну підготовку. GPT – це модель обробки природної мови, яка здатна розуміти та створювати людську мову. Така технологія використовує машинне навчання для створення тексту, використовуючи природну мову як вхідні дані, здатна генерувати текст такої ж якості, як і той, що створюється людьми, і це може революціонізувати спосіб, у який ми навчаємо, навчаємося та спілкуємося [4, с. 102].

Впровадження цієї технології штучного інтелекту у навчання іноземної мови дозволяє викладачам та студентам ефективно використовувати інноваційні технології, що стимулює їхні інтереси та покращує результати навчання. В сучасному освітньому просторі GPT має значний потенціал у межах професійної підготовки нинішнього фахівця і допоможе майбутнім викладачам англійської мови «думати самостійно», мислити творчо та критично, загартовувати ментальний інтелект [4,с. 102].

Використання чату GPT на уроках іноземної мови може бути цікавим та корисним способом введення студентів у світ штучного інтелекту та для покращення їхніх навичок мовлення, розуміння та вивчення мови, а отже і формування іншомовної комунікативної компетентності.

Чат GPT все частіше використовується у викладанні іноземних мов, пропонуючи різні переваги та можливості як для студентів, так і для викладачів. Серед основних способів інтеграції цієї технології у вивчення мови є:

- персоналізоване навчання
- мовна практика та зворотній зв'язок
- оцінювання мови
- мовний переклад
- створення та контроль вмісту
- доступність та інклюзивність.

Інтеграція ChatGPT у викладання мови може надати студентам додаткові можливості для мовної практики, залучення та персоналізованого навчання. Ось кілька способів використання ChatGPT у викладанні іноземної мови:

Практика мовлення: ChatGPT використовується як партнер для розмови, щоб студенти могли практикувати розмову та письмо цільовою мовою. Вони можуть вступати в діалог із ChatGPT на різні теми, отримуючи негайні відгуки та виправлення для покращення своїх мовних навичок.

ChatGPT можна використовувати для імітації реальних сценаріїв спілкування, що сприяє розвитку розмовних навичок та впевненості у використанні мови. Так, наприклад, студенти можуть спробувати себе у ролі вчителя і попрактикуватися у проведенні уроку. Студенти можуть використовувати ChatGPT для практики фраз і виразів, необхідних для проведення уроку іноземної мови. Наприклад, вони можуть вводити різні ситуації або теми, які вони хочуть включити до уроку, і практикувати висловлювання на ці теми з допомогою ChatGPT.

Розширення словникового запасу: студенти можуть взаємодіяти з ChatGPT, щоб вивчати нові слова та фрази в контексті. Вони можуть запитувати у ChatGPT визначення, синоніми та приклади речень, що зміцнює їхнє розуміння та запам'ятовування словникового запасу, та практикуватися у використанні слів. Чат може не лише створити списки слів необхідного рівня або тематики, а

й згенерувати тексти з новими словами, щоб студенти змогли засвоїти їх використання в контексті [3, с. 73]. Використовуючи ChatGPT для розширення словникового запасу таким чином, студенти можуть покращити свої мовні навички та з часом створити багатий і різноманітний словниковий запас.

Практика читання: Викладач подає англomовні тексти або статті, які студенти повинні узагальнити, проаналізувати чи обговорити з GPT. GPT може допомогти студентам зрозуміти складні тексти, лексику та граматичні структури.

Вивчення граматики: ChatGPT може допомогти студентам відпрацьовувати граматичні правила та структуру речень, надаючи зразкові речення та виправляючи помилки в їх написанні. GPT може пояснювати граматичні правила, наводити приклади та надавати зворотний зв'язок щодо відповідей студентів. Студенти можуть надсилати речення чи абзаци до ChatGPT для аналізу та відгуків щодо граматичної точності.

Культурні дослідження: ChatGPT може ділитися інформацією та думками про культуру, звичаї та традиції країн, де розмовляють цільовою мовою. Студенти можуть задавати питання ChatGPT на культурні теми, щоб поглибити своє розуміння та оцінити мову та її контекст.

Практика письма: Викладач може надати студентам підказки для творчого письма, створені ChatGPT, щоб надихнути їх на написання оповідань, есе чи щоденникових записів цільовою мовою. ChatGPT може генерувати підказки на основі конкретних тем, жанрів або стилів написання, вибраних студентом.

Мовні ігри: використовуючи ChatGPT як віртуального помічника, можна створити інтерактивні ігри для вивчення мови або тести. Студенти можуть грати в такі ігри, як асоціації слів, вікторини або завершення речень за допомогою ChatGPT, щоб зміцнити словниковий запас, граматику та навички розуміння. Студенти одночасно вчаться і створювати мовні ігри, що є важливою навичкою для проведення уроків під час проведення педагогічної практики та для подальшої професійної діяльності.

GPT може надавати персоналізовані рекомендації, додаткові вправи або ресурси для підтримки навчання. Взаємодію з GPT можна налаштувати відповідно до індивідуальних потреб, стилів навчання та інтересів кожного студента. Використовуючи ChatGPT у викладанні мови, важливо доповнювати його використання іншими навчальними стратегіями та матеріалами, щоб забезпечити всебічний досвід навчання. Крім того, викладачі повинні заохочувати студентів критично ставитися до відповідей ChatGPT і використовувати їх як допоміжний інструмент, а не як заміну людської взаємодії та зворотного зв'язку.

Висновки. Поєднання професійної компетентності з комунікативною компетентністю дає змогу майбутнім педагогам ефективно взаємодіяти зі своїми студентами, створювати інклюзивне навчальне середовище та сприяти значущому навчальному досвіду. Ці компетенції є основою їхнього успіху як учителів, наставників і лідерів у сфері освіти. Таким чином, педагогічні коледжі повинні забезпечити всебічну підготовку та можливості для студентів розвивати та вдосконалювати ці важливі навички протягом усього навчання.

Загалом, хоча GPT може бути цінним інструментом для підтримки розвитку професійної компетентності та комунікативної компетентності студентів, його слід продумано та стратегічно інтегрувати в освітній контекст, щоб максимізувати його ефективність та доповнити традиційні методи та практики навчання. Крім того, викладачі повинні забезпечувати керівництво, нагляд і підготовку для того, щоб студенти використовували GPT належним чином і етично в процесі навчання. Використовуючи можливості чату GPT, викладачі можуть створити захоплюючий, інтерактивний та персоналізований досвід вивчення мови, який дає змогу студентам розвивати навички володіння іноземними мовами ефективніше та результативніше.

Список використаних джерел

1. Васільєва П. Проблема формування іншомовної комунікативної компетентності: підходи, пошуки, рішення. *Актуальні питання гуманітарних*

наук. 2020. Вип 29, том 1. С. 229 - 235. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/29_2020/part_1/34.pdf (дата звернення 10.02.2024).

2. Зубенко О.В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Випуск 27. Том 2. С. 80 – 85. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/27/part_2/15.pdf (дата звернення 09.02.2024).

3. Качур І.І. Штучний інтелект: новий рівень у вивченні іноземних мов. *Актуальні проблеми мовно-літературної освіти в середній та вищій школах: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 71 - 74. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47655/1/I_Kachur_Konf_APMLO_FRGF.pdf (дата звернення 08.02.2024).

4. Мельник А. Використання чат-боту CHATGPT у практичній мовній підготовці майбутніх викладачів англійської мови. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Т. 177, № 21. С. 100 – 107. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/96> (дата звернення 09.02.2024).